

SÄHKÖN JAKELUVERKKOJEN INVESTOINNEISTA LEIKATTAVISSA JOPA 1 MILJARDIA EUROA

Talvimyrskyjen seurauksena sähkömarkkinalakia muutettiin vuonna 2013. Laki edellyttää, ettei verkon vioittuminen saa aiheuttaa asemakaava-alueella yli 6 tuntia ja muualla yli 36 tuntia kestäväää sähköjakelun keskeytystä. Kun vuonna 2016 arvioitiin sähköverkkoihin vaadittavan 8 miljardin euron investoinnit, niin jo vuonna 2018 investointien määräksi arvioitiin yhteensä jopa 9,5 miljardia euroa vuosille 2016-2028.

Sähkökäyttäjien siirtomaksut ovat nousseet dramaattisesti verkkoinvestointien takia. Jakeluverkkoyhtiöt ovat lakisääteisiä monopoleja, joita käyttäjät eivät voi kilpailuttaa. Sähköä perushyödykkeenä on myös lähes mahdoton korvata. Kaikille asiakkaille keskeistä on, että sähkö, siirto ja siihen liittyvät verot ovat mahdollisimman edullisia ja sähkön laatu on hyvää sekä sitä on saatavilla vaivattomasti.

Suomen Sähkökäyttäjien, Kiinteistöliiton ja Omakotiliiton pyynnöstä diplomi-insinööri Alekski Muukkonen selvitti LUT-yliopiston MSF-maisteriohjelman huhtikuussa julkaistavassa pro gradu tutkielmassaan muun muassa sitä, miten kustannustehokkaita jakeluverkkoinvestointeja voitaisiin tehdä asiakasnäkökulmasta.

Pro gradu tutkielmassa tarkasteltiin kuuden suurimman haja-asutusalueella toimivan jakeluverkkoyhtiön verkkoinvestointien kehittämissuunnitelmia. Huomionarvoista on, että jakeluverkkoyhtiöiden toimitusvarmuusinvestoinnit ovat tehtävissä jopa miljardi euroa arvioitua edullisemmin. Tämä on mahdollista, kun asiakasnäkökulma ja asiakkaiden tahtotila huomioidaan verkkoinvestointipäätöksiä tehtäessä ja esitetyt toimenpiteet tehdään ennen vuonna 2020 alkavaa uutta verkkoyhtiöiden valvontajaksoa.

”Asiakkaat ovat vihaisia jatkuvasti kallistuvista sähkönsiirtomaksuista. Nyt on tärkeää, että päättäjiltä löytyy rohkeutta ja tahtotilaa tehdä esitetyt muutokset nopeasti. Miljardin euron säästöllä kuluttajien siirtomaksut laskevat huomattavasti”, painottaa Omakotiliiton toiminnanjohtaja Kaija Savolainen.

Keskeistä on, että verkkojen ennenaikaisten uusimisten ja maakaapeloinnin sijasta mahdollistetaan ja kannustetaan verkkoyhtiöitä hankkimaan haja-asutusalueella myrskyvalmius palveluna käyttäjiltä. Asiakkaat voivat haarakohtaisesti yhdessä päättää toimitusvarmuusinvestoinnista tai myrskyvalmiuden myymisestä verkkoyhtiölle palveluna. Näitä palveluita voisivat olla esimerkiksi akut ja vakuutukset. Arviolta jo noin viidenneksellä haja-asutusalueiden käyttöpaikoista on jo omaehtoisesti hankittuna myrskyvalmius (esim. aggregaatti).

Säästöjen saaminen edellyttää, että jakeluverkkoyhtiöt käyttävät nykyisin sallimat poikkeavat toimitusvarmuuden tavoitetasot täysimääräisinä. Investointeja voidaan pienentää, kun haja-asutusalueen vapaa-ajan asunnoille hyväksytään yli 36 h sähköjakelun keskeytykset. Tämä luonnollisesti edellyttää asiakkaiden omaa hyväksyntää.

Verkkoinvestointien kustannuksia voidaan alentaa hyödyntämällä nykyistä paremmin joustavia tapoja kehittää toimitusvarmuutta. Sähköverkkoyhtiöiden toimintaa valvoo Energiavirasto. Tässä valvonnassa investointien tasapoistojen tulisi olla riippuvaisia verkonosan liittymien määrästä. Sitoutuneelle pääomalle saisi pienemmän tuoton, jos investointialueella olevien liittymien määrä vähenee. Tällä olisi kannustinvaikutus vaihtoehtoihin joustaviin investointeihin ja ”rankaisumekanismi” tehtyihin epäjoustaviin yli-investointeihin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että väestöltään vähenevillä haja-asutusalueilla sähköverkkoyhtiöiden tulisi käyttää maakaapeloinnin sijasta edullisempia tapoja ratkaista sähkön toimitusvarmuus.

”Suomen sähköjärjestelmästä tulee asiakkaille liian kallis, jos jakeluverkkoyhtiöt asiakkaita kuulematta kaivavat riskivapaasti maakaapelit myös haja-asutusalueille. Jakeluverkon varmuuden tulee jatkossakin täyttää lain edellytykset, mutta älykkäin verkko ei aina ole se kallein tai maan alla. Säästettävälle miljardille eurolle sähkökäyttäjät löytävät varmasti muuta käyttöä.” toteaa Suomen Sähkökäyttäjien toimitusjohtaja Pasi Kuokkanen

Jakeluverkkoyhtiöiden liiketoiminta on suljettu monopoli takuutuotolla. Erityisen tärkeää olisi pystyä avoimesti arvioimaan ja ohjaamaan näiden yhtiöiden toimintaa huomattavasti nykyistä avoimemmin. Yhtiöiden tietojen, kehittämis- ja investointisuunnitelmien sekä päätösten tulee olla avoimesti saatavilla, hyödynnettävissä sekä kehitettävissä. Miljardiluokan säästöjen varmistamiseksi valvontaviranomaiselle tulee antaa nykyistä suurempi valvontavastuu ja resurssit siihen.

”Asiakkaat on saatava nykyistä paremmin keskiöön jakeluverkkoyhtiöiden toimintaa arvioitaessa. Tämä edellyttää monopoliyhtiöiden avoimempaa ja läpinäkyvämpää raportointia sekä riittäviä resursseja Energiavirastolle kehittämis- ja investointisuunnitelmien arvioimiseen asiakkaiden näkökulmasta”, muistuttaa Kiinteistöliiton energia- ja ilmastoasioiden johtava asiantuntija Petri Pylsy.

Liite: Tutkielman esittelytilaisuuden esitysmateriaalit

Lisätietoja:

Pro Gradu –tutkielma on laadittu osana opintoja LUT-yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan Strategic Finance and Business Analytics (MSF) maisteriohjelmassa. Tutkielman tekijä on DI Aleksi Muukkonen ja työn ohjaajana toimii prof. Mikael Collan. Tilaajana toimivat Suomen Sähkönkäyttäjät, Kiinteistöliitto ja Omakotiliitto. Tutkielman tutkimuskysymykset keskittyvät kahden asiakokonaisuuden ympärille: ”Miten jakeluverkkoinvestointeja voitaisiin optimoida asiakkaan näkökulmasta?” ja ”Millaisia eurooppalaisten regulaatiomallien asiakaslähtöisiä kannustimia voitaisiin soveltaa Suomessa?”.

toimitusjohtaja Pasi Kuokkanen, puh. 010 235 4888, pasi.kuokkanen@elfi.fi
johtava asiantuntija (energia ja ilmasto) Petri Pylsy, puh. (09) 1667 6225, petri.pylsy@kiinteistoliitto.fi
toiminnanjohtaja Kaija Savolainen, puh. 040 514 8784, kaija.savolainen@omakotiliitto.fi

Suomen Sähkönkäyttäjät ry (ELFI) huolehtii jäsentensä edunvalvonnasta sähkömarkkinoilla. ELFI edustaa kattavasti suomalaisia teollisuuden, kaupan ja palvelualan sähkönkäyttäjää, jotka ostavat kaiken tai merkittävän osan käyttämästään sähköstä markkinoilta. Jäsentemme yhteenlaskettu vuosittainen sähkönkäyttö Suomessa on noin 17 TWh, joka on Suomen sähkönkäytöstä noin 20 %.

Kiinteistöliitto on kiinteistönomistajien edunvalvoja ja kiinteistöalan asiantuntijaorganisaatio. Vuonna 1907 perustetun Kiinteistöliiton muodostavat 23 alueellista yhdistystä ja valtakunnallinen toimialajärjestö Suomen Vuokranantajat ry. Kiinteistöliittoon kuuluu yli 28 000 taloyhtiötä, joissa asuu yhteensä lähes kaksi miljoonaa ihmistä. Suomen Vuokranantajien jäsenenä on yli 14 000 vuokranantajaa, joilla on yhteensä 30 000 vuokrahuoneistoa

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä. Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.